

تحلیل حقوقی اشتغال پایدار زندانیان در اقتصاد و رونق تولید ملی

فتاحه تیموری^۱
محمود اشرافی^۲
مسعود حیدری^۳

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۲/۰۳/۰۶ تاریخ پذیرش نهایی: ۱۴۰۲/۰۵/۲۵

چکیده

توجه به الزامات رونق تولید از توصیه‌های مؤکد سالیان اخیر در ایران و راهبردی قابل ملاحظه در قوانین جهت ارتقاء وضعیت اقتصادی جامعه است. سرمایه انسانی مهمترین ابزار اشتغال در راستای نیل به رونق تولید است. این مقاله در صدد بررسی مزایای سرمایه‌گذاری بر روی مشاغل زندانیان به عنوان نیروی انسانی تحت کنترل حاکمیت می‌باشد که با بهره‌گیری از روش توصیفی تحلیلی و با بررسی اسناد، کتب، مقالات و منابع اینترنتی در جهت ارائه راهکارهایی با هدف رونق تولیدات ملی حاصل از مشاغل زندانیان می‌باشد. بهبود وضعیت اقتصادی جوامع مستلزم سرمایه‌گذاری و بهره‌وری مناسب از نیروی انسانی است. هدایت شغلی زندانیان باهدف ثبات شغلی و تداوم بخشیدن به اشتغال آنها علاوه بر پیشگیری از ارتکاب مجدد جرم راهکاری مناسب جهت کمک به اشتغال آفرینی و بها دادن به رونق تولید ملی از لحاظ کیفی و کمی است. بررسی ابعاد اقتصادی مسئله، ورود و اهتمام دست اندرکاران حوزه اشتغال زندانیان و حمایت دولتمردان را با نگرشی نو جهت اختصاص مشاغل پایدار به بازداشت شدگان می‌طلبد و حمایت حقوقی و دایر نمودن مراکز مدیریت فرصت‌های شغلی و جذب کارآفرینان در این زمینه را راهبردی قابل ملاحظه در جهت رونق تولید ملی می‌داند.

^۱ دانشجوی دکتری رشته حقوق جزا و جرم‌شناسی، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران.
Email: Ftaban1758@yahoo.com

^۲ استادیار گروه حقوق جزا و جرم‌شناسی، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران.
(نویسنده مسئول):

Email: mahmood.ashrafy@yahoo.com

^۳ دانشیار گروه حقوق جزا و جرم‌شناسی، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران.

Email: masoud_heidari2@yahoo.com

کلید واژه‌ها

اشتغال پایدار، زندانیان، رونق تولید، توسعه اقتصادی، فرصت‌های شغلی.

۱. مقدمه

در عصر کنونی اشتغال زندانیان توصیه مؤکد جرم‌شناسان و حقوقدانان جهت پایین آوردن هزینه نگهداری زندانیان و به نوعی راهکار کسب درآمد مناسب در ایام بازداشت است اما دیدگاهی فراتر از آن علاوه بر کسب درآمد افزایش ارزش افزوده و سودآوری ناشی از محصولات و کالاهای تولیدی زندانیان است هدفمندی اشتغال زندانیان مستلزم برنامه‌ریزی جامع، سرمایه‌گذاری و حمایت دولتمردان و پیش‌بینی موضوع در برنامه توسعه اقتصادی کشور می‌باشد. آنچه دغدغه اصلی این مقاله است، تغییر رویه کنونی اشتغال زندانیان است. در حال حاضر اشتغال خارج زندان وفق آیین نامه سازمان زندان‌ها، مشمول افراد با محکومیت قطعی با هدف کاهش هزینه نگهداری و با توجه به کمبود فضای فیزیکی زندان‌هاست. نویسنده تغییر دیدگاه دست‌اندرکاران این حوزه را از وضعیت صرف اشتغال پایدار زندانیان به نگاهی فراگیر با زاویه دید توسعه اقتصادی و رونق تولید ملی توصیه می‌کند و حتی بسط دامنه اشتغال رأی باز^۱ را از محکومین، به زندانیان تحت قرار و با احتساب زمان اشتغال به عنوان ایام بازداشت قبلی قابل تعمیم می‌داند.

اتخاذ تدابیری برای شناختن مشاغلی که صرفه اقتصادی برای کشور می‌تواند داشته باشد و ارتقاء وضعیت درآمدی زندانی را نیز تا رسیدن به سطح رفاه نسبی خود و خانواده اش در بر دارد. از تامل در تامین بازار کالاهای تولیدی زندانیان فراتر از جمعیت هشتاد میلیون ایرانی به سطوح بین‌المللی تا اهتمام در خصوص جبران کاستی‌های بازار اقتصادی ایران ضمن دسته بندی مشاغل از حوزه کشاورزی، صنعتی، خدماتی، تجاری با رویه بومی‌گزینی زندانیان به نحوی که زندانیان متناسب با محل سکنی و موقعیت جغرافیایی محل زندگی آنها پس از آزادی مشاغلی درآمدزا داشته باشند تا ضمن بالابردن انگیزه و عزت نفس زندانی تمایل به اشتغال پایدار در راستای کاهش تکرار جرم حاصل گردد. استفاده از زندانیان به عنوان نیروی انسانی تحت حمایت و کنترل دولت با هدف انتفاع فردی و کسب درآمد زندانی و در راستای ارتقاء وضعیت اقتصادی جامعه از اولویت‌های این طرح می‌باشد زندان‌ها می‌بایست از وضعیت مصرف‌کنندگی محض به بخشی از موتور اقتصادی کشور تبدیل شوند به نظر پژوهشگر این موضوع مسئله‌ای دور از ذهن نبوده و کمک شایانی به جامعه در بخش رونق تولید خواهد کرد. ایجاد مشاغل مولد و پایدار و پیش‌بینی استمرار این مشاغل به صورت بلند مدت همراه با رضایت شغلی زندانی از اهداف این مقاله می‌باشد. برنامه‌ریزی در این خصوص مستلزم دایر کردن مراکز، با بهره‌وری از توانایی و معلومات کارشناسان اقتصادی، مشاورین شغلی، روانشناسان، همراه با حمایت دولت و جامعه و طراحی سامانه خاص مدیریت

^۱ محکومانی که به موجب رای دادگاه و یا با تصویب شورای طبقه‌بندی، با سپردن تأمین مناسب، محکومیت خود را در آن جا با حرفه آموزی یا اشتغال به‌کار در حوزه‌های صنعتی، خدماتی و کشاورزی می‌گذرانند.

اطلاعات جامع مشاغل زندانیان از قبل از ورود تا پس از آزادی و اطمینان از ثبات شغلی خواهد بود. اشتغال زندانیان تدبیری جهت جایگزینی حبس، کاهش هزینه نگهداری زندانیان و پیشگیری از ارتکاب مجدد جرم است. قدمت به کار گماردن زندانیان به زمان‌های قدیم صدر اسلام و حتی ماقبل آن می‌رسد به طوری که آثار باستانی قدیمی چون اهرام ثلاثه مصر و تسطیح راه‌ها و جاده‌ها در اعصار قدیم توسط پادشاهان به زندانیان و بردگان واگذار می‌شده است و این موضوع هرگز هدفمند یا متناسب با توانمندی زندانیان نبوده و به تدریج این مشاغل و فعالیت‌ها تغییر و به اصل فردی سازی مجازات‌ها توجه شده است. امروزه نیز در اسناد بین‌المللی و قوانین کنونی ایران اشتغال زندانیان مطرح گردیده اما اشتغال پایدار و طراحی برنامه هائی با هدف دستیابی به ثبات شغلی زندانیان مسئله‌ای نوظهور است و هدفمندی کارزندانان در جهت تولید محصولات با کیفیت که مسبب رونق تولید و ارتقاء اقتصادی جامعه باشد تا کنون مورد بررسی و پژوهش قرار نگرفته است پیش بینی مسیر شغلی برای زندانیان راهبردی است تا شاهد کاهش ورود مجدد زندانیان و البته تاحدی کمک به امرار معاش خانواده زندانیان و رکود اقتصادی جامعه باشیم.

۲. برنامه و خط مشی اشتغال پایدار

اشتغال رویکردهای مختلفی دارد که معروفترین آنها کارمندی کارآفرین و خود اشتغالی می‌باشد. کارمندی که متاسفانه راهبرد بسیاری از متقاضیان اشتغال می‌باشد نیازمند وجود بنگاه‌های کسب و کاری است که آنها را به کار گیرد ایجاد این بنگاه‌ها نیز نیازمند کارآفرینانی است که با حمایت دولت و سایر افراد جامعه بتوانند این کسب و کارها را راه اندازی نمایند. برای راه اندازی یک کسب و کار سه مولفه اصلی و مهم نیاز است دانش مهارت سرمایه (نظری، ۱۳۹۶: ۵)

دستیابی به اشتغال پایدار زندانیان باید از ورطه شعار خارج شود لازم است که مسئولین در راستای رسیدن به این هدف برنامه‌ریزی و خط مشی واضحی تدوین کنند این موضوع باید جزء اهداف کلان برنامه توسعه پایدار اقتصادی کشور رقم بخورد. غالباً، استخدام پس از آزادی به عنوان مؤثرترین عامل در تکرار جرم در نظر گرفته می‌شود اما به ندرت محققان داده‌های اشتغال پس از آزادی را برای تجزیه و تحلیل بیشتر تأثیر اشتغال پس از آزادی بر تکرار جرم در بین زندانیان سابق به دست آورده اند. زندانیان سابق معمولاً از نظر اقتصادی فقیر، از نظر تحصیلی بی‌سواد و بطور نامتناسبی پس از آزادی از زندان بیکار شناخته می‌شوند. زندانیان سابق به طور کلی فاقد مهارت‌های شغلی به روز یا آموزش رسمی برای پاسخگویی به تقاضاهای شغلی در بخش‌های مختلف صنعتی بودند منطقی است که باور کنیم زندانیان سابق بی‌سواد و غیر ماهر احتمالاً پس از آزادی از زندان بیکار می‌شوند (Klinker Lockwood, 2015: 16). مشکل ما در روش‌گزینی است یعنی یک موضوع جدید را می‌خواهیم با روش قدیمی حل کنیم مثل اینکه بخواهیم با وسایل و ابزارهای یکصد سال قبل اداره و اجرا کنیم. چنین چیزی اساس آن ممکن نیست امروزه در اشتغال استارت آپ‌ها انقلاب و تحولات ژرف ایجاد کردند به طوری که با امکانات بسیار محدود و اندک هزاران

شغل ایجاد کردند یک نمونه آن شرکت تاکسیرانی اسنپ است که در زمینه حمل و نقل مسافر و در شهری کار می‌کند این شرکت می‌گوید در سال‌های ۹۵ و ۹۶ ۲۰۰۰ فرد دارای معمولیت را مشغول به کار کرده است بدون اینکه از دولت مساعدت گرفته باشد به هر حال لازم است نظر بیندازیم به شیوه‌هایی که تاکنون در ایران اجرا شده و خواسته اند شغل و کسب و کار ایجاد کنند (نوری، ۱۳۹۶: ۲۴۸).

۳. کوچینگ مسیر شغلی

کوچینگ رشته نسبتاً جدیدی است اما با جهان امروز بسیار مطابقت دارد کارولین تالبوت در کتاب مهارت‌های ضروری برای کوچینگ مسیر شغلی موثرترین تکنیک‌های کوچینگ مسیر شغلی را مورد بررسی قرار می‌دهد و روانشناسی نهفته در آنها را تشریح می‌کند (تالبوت، ۱۳۹۸: ۱۰). کوچینگ مسیر شغلی را می‌توان در حل و فصل این مشکلات خلاصه کرد مدیران ناکارآمد، کارمندان بی‌قید، ائتلاف استعدادها (افرادی که در شغل نامتناسب فعال هستند و از توانمندی‌های خود حداکثر استفاده را نمی‌کنند یا بی‌انگیزه هستند) و استفاده غلط از سرمایه انسانی (تالبوت، ۱۳۹۸: ۲). طرح کوچینگ مسیر شغلی زندانیان در صدد ارائه راهکارهایی جهت هدایت شغلی و ارائه مسیر شغلی مناسب برای زندانی‌ها و رفع موانع موجود می‌باشد. چالش‌های مسیر شغلی در مراحل مختلف بررسی می‌شوند در ابتدا کنار آمدن، کنترل کردن احساسات شدیدی مثل عصبانیت، شوک انکار ناراحتی سوگواری و عدم اعتماد به نفس مرحله اول: بررسی گزینه‌ها و انتخاب گسترش دامنه انتخاب، به چالش کشیدن فرضیات، ایجاد چشم انداز شناسایی استعدادها و هدف‌گذاری مرحله دوم: آماده سازی و جستجوی سوابق تحصیلی و کاری و آمادگی برای مصاحبه شبکه سازی برندسازی شخصی و تبلیغ اعتماد به نفس و خودباوری مرحله سوم: پذیرفتن نقش جدید ایجاد کسب و کار آمادگی برای صد روز اول اهداف و چشم انداز فردی و تجاری مرحله چهارم چند ماه اول و تغییر در نقش زندگی جدید موفقیت‌ها و چالش‌ها هویت و سبک جدید تبلور روش‌ها قابلیت‌ها و مهارت‌های جدید سازگاری با واقعیت تازه (تالبوت، ۱۳۹۸: ۴۰).

۴. مرکز مدیریت فرصت‌های شغلی

حق با پیتز دراکر نویسنده و مشاوره مدیریت بود که می‌گفت: اگر آینده تان را مدیریت نکنید، دیگران این کار را انجام می‌دهند این حقیقتی اساسی است اما حتی واقعیت‌هایی بیشتر پس این کلام وجود دارد از نظر آنها که ترجیح می‌دهند کنترل امور را بدست گیرند دنیای کار هرگز نه تا این اندازه آشفته بوده نه این همه فرصت در آن وجود داشته است (تالبوت، ۱۳۹۸: ۱۵). دایر کردن چنین مرکزی با هدف اختصاص اشتغال پایدار به زندانیان نباید خود موجب صرف هزینه و گذاشتن بار مالی بر جامعه باشد. نیروی انسانی حتی الامکان از بین زندانیان قابل اعتماد و به تعدادی باشد که خود موجب ایجاد بار مالی و هزینه جهت

اداره کردن مرکز نباشد. مرکزی با عنوان مدیریت فرصت‌های شغلی^۱ در شهر نیویورک امریکا مستقر است، این مرکز یکی از بزرگترین مراکز برنامه‌ریزی مشاغل انتقالی کشور برای زندانیان سابق است. این برنامه به شرکت کنندگان، مشاغل موقت و با حقوق می‌دهد، همراه با مشاوره شغلی و سایر خدمات با هدف ایجاد اشتغال بیشتر و جلوگیری از بازگشت آنها به زندان. یک ارزیابی نشان داد که این مرکز در کاهش میزان تکرار جرم موثر بود و همین موضوع باعث گسترش این برنامه به شهرهای دیگر امریکا با کمک مالی بنیادهای خیریه و صندوق نوآوری اجتماعی گردید (Broadus, 2016, 15).

۵. رونق اقتصادی زندان‌ها

تبدیل زندان‌ها از مراکزی مصرف کننده به مراکز تولیدی چندان دور از اندیشه نیست لازم است تدابیری جهت هدایت شغلی مناسب برای زندانیان با کمک کارشناسان اقتصادی و مشاوران شغلی اتخاذ تا با اختصاص مشاغل دائم و مولد به زندانیان موجبات رونق دستاوردهای حاصل از کار زندانیان را در ایام بازداشت و پس از آزادی را فراهم کرد. دایر کردن مرکز مدیریت فرصت‌های شغلی خارج از حفاظ امنیتی زندان‌ها برای سرمایه‌گذاری و جذب کار افرینان، تشکیل پرونده جستجوی کار جهت زندانی، آشنائی با تمایلات و توانمندی‌های زندانی علاوه بر کمک از خانواده و بستگان فرد بازداشت شده و هدایت شغلی مناسب از طریق مشاوران شغلی تا پیدا کردن شغل پایدار مولد و درآمدزا، اختصاص بودجه سالانه از سوی دولت با پیش بینی برنامه‌های میان مدت و بلند مدت، جلب اعتماد خیرین و نهادها از راه‌های تغییر و ارتقاء وضعیت اقتصادی زندان‌ها است. چهار محور کلیدی شامل اقتصاد سیاسی سرمایه‌گذاری ارزش سرمایه اجتماعی و انسانی به عنوان پشتیبانی‌های تولید در کشور هستند.

تولید بر پایه عوامل تولید در هر اقتصادی شکل می‌گیرد یکی از مهم ترین این عوامل سرمایه انسانی و اجتماعی است که بدون آن عملاً تولید و پایداری آن متزلزل خواهد بود (جعفری، ۱۴۰۰:۱). در یک پروژه تحقیقاتی که از زندان به عنوان موتور رشد اقتصادی تعبیر می‌شد وجود زندان باعث کاهش درآمد سرانه شد اما درعین حال موجب کاهش نرخ بیکاری و فقرگردید، هر چند کاهش نرخ بیکاری و نرخ فقر برای زندان‌ها و حامیان آن، کاهش سرانه نشانه مثبتی است.

کار تولیدی فعالیتی انسانی به قصد تولید که موجب تغییر شکل اشیاء و ایجاد و ساخت شی یا پدیده جدیدی می‌شود و موجب ارزش افزوده می‌گردد (نهماوندی، ۱۳۹۳:۱۶). اشتغال بطور خاص به معنای استخدام و مشغول به کار بودن است و در معنای جمعی مجموع فعالیت‌های اقتصادی یک ملت در ارتباط با افرادی که حائز شرایط کارند را در بر می‌گیرد. اشتغال دارای سه ویژگی است انجام فعالیت در زمان مشخص و منظم دریافت مزد در قبال ساعات کار و وجود فاصله میان محل کار و محل زندگی که گاه از آن به فاصله گرفتن مصرف از تولید تعبیر می‌شود. (همان: ۴۶)

¹ Center for Employment Opportunities

اشتغال معمولاً بخاطر حس هویت اجتماعی پایداری که ارائه می‌کند ارزشمند شمرده می‌شود به ویژه برای مردان عزت نفس در ارتباط با نقش اقتصادی است که آنها برای تامین زندگی خانواده ایفا می‌کند. (نهایندی، ۱۳۹۳: ۴۷)

۵-۱. فناوری اطلاعات در رونق تولید

پیتر دراکر^۱ اظهار داشته است که تصویر واقعی انقلاب اطلاعاتی تازه، احساس می‌شود ظهور انفجاری اینترنت به عنوان یک کانال اصلی جهت توزیع کالا و خدمات برای مشاغل حرفه‌ای به گونه‌ای بنیادین اقتصاد بازار و ساختارهای صنعتی محصولات و خدمات و جریان آنها، تقسیم مصرف‌کنندگان، ارزشهای مصرف‌کنندگان و رفتار مصرف‌کنندگان و بازارهای کالا را دستخوش تغییر کرده‌اند جاذبه انجام تجارت از طریق اینترنت سهولت و آسانی کار برای عموم افراد است فناوری‌های آنلاین و برخط راهی کم هزینه و بسیار کارآمد برای به نمایش درآوردن کالاها جذب مشتریان و دریافت سفارش‌های تولید می‌باشد ولی اینکه بتوان کاری کرد که همه بخش‌های یک تجارت الکترونیکی هماهنگ با هم کار کنند امری دشوار و به تخصص به روز و پیگیری نیاز دارد. از اینرو ارائه خدمات و محصولات تولیدی زندانیان در سراسر دنیا بوسیله فضای مجازی امری بدیهی و الزام آوراست کما اینکه در کشور ما نیز از این دستاورد جهت فروش محصولات و کالاهای تولیدی زندانیان استفاده می‌شود ولی اینکه کدامین ترفندها باعث جلب اعتماد مشتریان و فروش و بهره اقتصادی قابل توجه خواهد شد مساله‌ای است که نیازمند هوش اقتصادی در چگونگی بازاریابی و توزیع کالاها می‌باشد.

کارآفرینان فعلی هنگامی که تصمیم به راه اندازی فعالیت اقتصادی اینترنتی می‌گیرند با موقعیتی مواجه می‌شوند که تا حدودی با تعاملات و بازار سنتی سابق متفاوت است تجارت الکترونیکی احتمال دستیابی کارآفرینان را به بازارها و سودهای جدید افزایش می‌دهد و دانش وابسته به سازمان و تجربیات گذشته احتمال موفقیت فعالیت کارآفرینانه نوپا را افزایش می‌دهد (حسینی، ۱۳۹۸: ۳۲) استفاده از فناوری اطلاعات و معرفی و عرضه کالاها در بستر فضای مجازی با در نظر گرفتن بازار فروش مناسب و البته جذب سرمایه گذار و کارآفرین از طریق تبادل اطلاعات برای عقب نماندن از جامعه جهانی و توسعه صادرات بر کسی پوشیده نیست در خصوص اشتغال زندانیان نیز رویکرد گسترش فناوری اطلاعات و مجهز شدن به علم روز تدبیری توصیه شده جهت رونق تولیدات، کالاها و خدمات زندانیان می‌باشد.

۶. توسعه پایدار اقتصادی

^۱ Peter Drucker

آنچه مورد توجه است این است که در کشورهای با منابع و ثروت‌های طبیعی وضعیت اقتصادی ضعیف‌تر است زیرا این دسته از کشورها بر منابع و ثروت‌های خدادادی سرزمینشان تکیه کرده و تلاش کافی و خلاقانه در راستای برون رفت از معضلات موجود و پیشرفت اقتصادی ندارند. ایران نیز از دست‌کشورهایی است که اتکا بر وجود نفت شاید انگیزه لازم برای دستیابی به دانش روز و برای سرمایه‌گذاری بر ذهن خلاق و پویایی نیروی انسانی آنگونه که شایسته است هزینه نکرده این‌خلاق در زمینه اقتصاد محسوس و قابل توجه است. حمایت از ذهن خلاق نیروی انسانی در راستای ارتقاء وضعیت اقتصادی، جذب نیروی توانمند، بکارگیری نیروهای تحت حمایت و کنترل حاکمیت با هدف بهبود وضعیت اقتصادی و خروج از رکود اقتصادی در همه زمینه‌ها امری قابل دستیابی است. زندانیان نیروهای هستند که به سبب برچسب مجرمانه بعد از خروج از زندان چنانچه حمایتی جهت اشتغال و کسب درآمد نداشته باشند برای امرار معاش مجدد متوسل به جرایم خواهند شد. اشتغال پایدار آن‌ها و هدایت مسیر شغلی برای زندانیان علاوه بر کمک به وضعیت اقتصادی نابسامان زندانی و خانواده‌اش ره آورد موثری در ارتقاء وضعیت اقتصادی جامعه نیز می‌تواند باشد و سرمایه‌گذاری بر روی این موضوع بسیار ارزشمند می‌باشد. لذا رویکرد اشتغال پایدار زندانیان باید از اهداف کلان برنامه توسعه پایدار اقتصادی باشد. این موضوع مستلزم برنامه‌ریزی و سرمایه‌گذاری میان مدت و بلند مدت دولت‌ها باید باشد یافتن شغل جدید انتخابی متقاضیان شغل و تناسب فعلی آن‌ها با این نیاز به عبارتی استخدام‌پذیری آن‌ها و کارهای لازم برای افزایش میزان استخدام‌پذیری، آمادگی برای اقدامات مسیر شغلی شان برای مثال آماده سازی رزومه راه اندازی کمپین کجا و چطور جستجو کنید آمادگی برای مصاحبه‌ها و غیره تصمیم‌گیری که مذاکرات حقوق و بسته استخدامی را نیز شامل می‌شود هرکس قصد دارد در بازار کار شرکت کند لازم است استخدام‌پذیری خود را بسنجد کسی بیایی آن را این‌طور تعریف کرده است مجموعه‌ای از ویژگی‌ها مهارت‌ها و دانش‌کده تمام شرکت‌کنندگان در بازار کار باید برای تاثیرگذاری لازم در محل کار به نفع خودشان کارفرما و کل اقتصاد دارا باشند تعریف سی بی‌آی شامل خودمدیریتی کار تیمی آگاهی از مشتری و کسب و کار حل مسئله سواد و ارتباط به کارگیری سواد اعداد استفاده از فناوری اطلاعات نگرش مثبت و کارآفرینی روحیه ابداع نیز می‌شود این اصول اولیه استخدام‌پذیری در هر شرایط و در مرحله مسیر شغلی افراد کاربرد دارند که فارغ التحصیل تازه کار باشند و چه سالها تجربه در بازار کار داشته باشند (تالپوت، ۱۳۹۸: ۱۲۴). بنابر اصل تغییر مشاغل همواره کسب و کارهائی نابود می‌شوند و در مقابل مشاغل جدیدی به وجود می‌آیند در این تغییرات کسانی موفق می‌شوند که خود را برای این شرایط آماده کرده باشند در هر زمانی مشاغلی نابود می‌شوند ولی در مقابل مشاغل دیگری به وجود می‌آیند جالب تر اینکه تعداد مشاغلی که به وجود می‌آیند به مراتب بیشتر از مشاغلی می‌شود که نابود شدند. گزارشی دولتی در انگلستان اعلام می‌کند پیشرفت‌های علمی و ادامه یافتن تغییرات جوی می‌تواند به صورت ناگهانی مشاغل و حرفه‌های موجود در جهان را تغییر داده و متحول سازد. متخصصان فناوری و اقتصاد همگی و سر این موضوع که در بیست سال آینده شرکت‌های بزرگ جهان با

تغییرات قابل توجهی مواجه خواهند شد توافق نظر دارند ملاکان ثروتمند و شرکت‌های فعال در حوزه فناوری به مرور زمان بر این حوزه صنعت اشراف پیدا خواهند کرد و همین موضوع باعث می‌شود تا شاهد کاهش استخدام نیروی کار در این زمینه باشیم (زارعی، ۱۳۹۶: ۲۰-). معتمد توجه ویژه به دانش روز، صنعتی شدن، پیش بینی مشاغل تولیدی و درآمدزا با لحاظ تمرکز بر تاثیر شغل‌ها در ارتقاء وضعیت اقتصادی، با در نظر گرفتن امکان استمرار و بازدهی این مشاغل در جامعه آینده، پیدا کردن بازار جهانی از اولویت‌های اختصاص کار زندانیان جویای کار باید باشد. سرمایه‌گذاری بر روی صنعتی کردن و کیفیت تولیدات حاصل از دسترنج زندانیان بیمه نمودن کار و حمایت زنانیان تا پس از زمان آزادی و رسیدن به سطح ثبات شغلی مناسب مطمئناً در بلند مدت پیشرفت اقتصاد جامعه را نیز در بر خواهد داشت.

۶-۱. جذب کارآفرین

واژه کارآفرینی از کلمه فرانسوی^۱ به معنای متعهد شدن بوده و همانطور که ملاحظه شد نخستین بار اقتصاد دانان فرانسوی این واژه را ابداع نموده و در مطالعات خود به کار گرفتند به مانند سایر بحث‌ها در علوم انسانی از کارآفرینی نیز تعاریف مختلف و متعددی شده است کارآفرینی به معنای شناسایی خود خلق و استفاده از فرصت‌ها از طریق تبدیل ایده‌های نو و جدید به واقعیت‌های سودآور و تجاری در قالب کالاها و خدمات مورد نیاز جامعه است کارآفرینی فرآیندی که بتواند با استفاده از خلاقیت چیز نوعی را همراه با ارزش جدید با استفاده از شناخت جزء زمان منابع و به‌کارگیری ریسک و همراه کردن همراهان به وجود آورد کارآفرینی نامیده می‌شود کارآفرینی در تعریف ساده به فرآیندی اطلاق می‌شود که طی آن فرد کارآفرین اندیشه کسب و کار مستقل و تاسیس شرکت یا موسسه غیر انتفاعی یا غیر انتفاعی را در عمل تحقق می‌بخشد و ابتکار خود این فرآیند را در راستای هدف‌های اقتصادی و سود گرایان و یا با هدف‌های اجتماعی و فرهنگی هدایت و راهبری می‌کند از نگاه دیگر امروزه واژه کارآفرینی مترادف مفاهیم زیر نیز به ذهن متبادر می‌شود نوآوری مخاطره‌پذیری ایجاد تجدید ساختار یک واحد اقتصادی اجتماعی رضایت شخصی و استقلال طلبی (زارعی، ۱۳۹۶: ۱۱)

اعطای مشوق به تولیدکنندگان به منظور جذب سرمایه‌گذاری خارجی دولت می‌تواند به منظور تقویت تولید کارآفرینان و تولیدکنندگان را به سرمایه‌گذاری بیشتر تشویق و سرمایه‌گذاران خارجی استقبال نماید بدین ترتیب که به هر تولیدکننده‌ای که در فعالیت تولیدی خود از شریک سرمایه‌گذار خارجی استفاده کند امتیازات خاص بدهد بدین ترتیب هم نیازهای ارزی این فعالیت‌ها برای تامین نهاده‌های وارداتی شان تامین خواهد شد و هم از فشار بر منابع ارزی موجود و ایجاد بی‌ثباتی در بازار ارز که کل اقتصاد را تحت تاثیر قرار می‌دهد کاسته می‌شود. (جعفری، ۱۴۰۰: ۷۴)

^۱ Entrepreneur

مسلم است که جلب اعتماد کارآفرینان برای جذب نیروی انسانی نیاز به تغییر دیدگاه کارآفرین نسبت به زندانی سابق دارد. کارآفرین برای جذب نیرو از اشخاص با برچسب مجرمانه با مشکل اعتماد و احساس مخاطره آمیز شدن محل کار برای سایرکارمندان روبرو می‌باشد و علاوه بر آن ترجیح می‌دهد نیروی کار را از بین افراد فاقد سابقه جامعه جذب کند. باید دانست که بزهکار همان جوان فاقد سابقه‌ای بوده که شرایط نابسامان جامعه، محیط و معضل بیکاری او را روانه زندان کرده است و ضمن تغییر این دیدگاه در جامعه با رویکرد تشویق و تخفیف‌های مالیاتی دارای پشتوانه برای کارآفرین و زندانی در خصوص مشاغل مستمر و پایدار طی قراردادهای طولانی مدت از سوی دولت و جامعه سرمایه‌گذاری شود.

کارآفرینی نقش مهمی را در توسعه اقتصادی بازی می‌کند اما تصمیم‌گیری برای کارآفرینی در محیط ایزوله و خارج از بستر محلی و منطقه‌ای که فرد در آن حضور دارد انجام نمی‌پذیرد به عبارت دیگر برای درک این پدیده باید در کنار فعالیت کارآفرینانه افراد عامل زمینه‌ای را نیز در نظر گرفت. کارآفرینی را می‌توان نتیجه تعامل عوامل در نظر گرفت پدیده‌ای که حاصل تعامل ویژگی‌های افراد و رویدادهای محیطی می‌باشد اثری که در این ادبیات آن اشاره می‌گردد اشاره به یک محدوده جغرافیایی است که می‌تواند به صورت محلی منطقه‌ای و یا حتی ملی باشد نحوه کارکرد این تعامل یعنی فرد و محیط در راستای توسعه کارآفرینی بدین گونه است که افراد فرصت‌ها را در برابر بستر محلی که زندگی و کار می‌کنند درک و شناسایی می‌نمایند و سوی دیگر همین بستر تعیین‌کننده نوع کسب و کار و پیش برنده فرصت‌های موجود می‌باشد (حسینی، ۱۳۹۸: ۲۳۹).

۶-۲. جذب سرمایه گذار

سرمایه‌گذاری جهت اشتغال پایدار زندانیان مستلزم کمک دولت و مساعدت جامعه و نهادهای مردمی می‌باشد اما با وضعیتی که معضل بیکاری گریبانگیر جوانان فاقد سابقه کشور نیز هست نباید متوقع باشیم که خیرین و مردم به هزینه کردن در امر رغبت داشته باشند. تغییر زاویه دید جامعه به استخدام زندانیان موضوعی است که نیازمند زمینه‌سازی می‌باشد. این مسئله باری که بر دوش دولت است را سنگین تر می‌کند و تا جلب اعتماد خیرین و نهادهای مردمی لازم است دولت در این خصوص عملکردی مستقل داشته باشد و با کمک رسانه‌ها نسبت به آموزش و تغییر دیدگاه جامعه در خصوص جذب زندانیان اقدام نماید. همچنین ضرورت دارد جهت اشتغال پایدار زندانیان و جذب کارآفرینان در بودجه سالانه مبلغ پس از کارشناسی پیش‌بینی شود. این موضوع هرچند بازدهی کوتاه مدت ندارد ولیکن از لحاظ علمی تاثیر بسزای این موضوع در پیشگیری از جرم قابل ملاحظه و اثبات شده است ضمن اینکه دور از ذهن نیست با تعریف مشاغل تولیدی مورد نیاز جامعه زندانیان را در راستای ارتقاء وضعیت اقتصادی کشور و رونق تولید حمایت نمود.

۶-۳. جذب مشارکت بین‌المللی

اگر به رونق تولید و افزایش سرمایه توجه داشته باشیم بازار محصولات و کالاهای زندانیان باید فراتر از جمعیت هشتاد میلیونی ایران باشد تبلیغات جهت ارائه محصولات زندانیان در سطح بین‌المللی انجام شود و با توجه به القاء حس منفی به خریداران تولیدات زندانیان لزومی به اطلاع مخاطب از اینکه محصول مورد تقاضایش از تولیدات زندانیان می‌باشد نیست محصولات باید آنقدر با کیفیت و ارزشمند از نظر خریدار باشد که حاضر به سرمایه‌گذاری و هزینه کردن برای خرید باشد.

مناسب‌تر است حمایت‌های مالی از خارج از کشور و از طریق وب سایت‌هایی که می‌تواند مشارکت‌ها را از هر نوع پول رایج دنیا بگیرد هم جذب شود. ایرانی‌های مقیم خارج کشور بسیار علاقمند هستند که در پروژه‌های داخل کشور مشارکت کنند و متأسفانه به غیر از راه اینترنت هیچ مسیر آسانی برای آنها وجود ندارد (نوری، ۱۳۹۶: ۲۰۷).

بیش از سیصد کشور در جهان وجود دارد که می‌توانند مشتریان کالاها و خدمات شما را تامین کنند اما از آنجائی که یک شرکت هیچ وقت در این کشورها نبوده است فکر کردن به آنها به عنوان منبع مشتری کمی مشکل به نظر می‌رسد بنابراین تجارت با کشورهای خارجی مستلزم این است که شرکت در مورد آداب و رسوم زبان و چگونگی برقراری روابط تجاری با آنها معلومات داشته و با فرایند صادرات آشنایی داشته باشد (نظری، ۱۳۹۶: ۲۱).

بنابراین شناسائی بازار توزیع و فروش مناسب برای کالا و محصولات با کیفیت تولیدی توسط زندانیان می‌بایست متناسب با فرهنگ و آداب و رسوم کشورهای دیگر و فراتر از جمعیت هشتاد میلیونی ایران فراهم گردد. این بازار می‌تواند بوسیله نرم افزارهای بین‌المللی فراهم شود. و در خصوص بازاریابی و استفاده از سامانه‌های مجازی نیز از زندانیان متبحر و دارای سواد رسانه‌ای لازم بهره گرفت.

۶-۴. نقش تجارت الکترونیک در توسعه اقتصادی

جهانی شدن و تغییرات سریع در حوزه تکنولوژی از خصوصیات دنیای امروز بوده و باعث چالش در سازمان‌ها و کشورها شده است. برای همین نمی‌توان به راحتی از کنار چنین تحولی و امر مهمی به راحتی گذشت تکنولوژی اطلاعات و ارتباطات نیز سهم بسیار زیادی در توسعه یا عقب افتادگی کشورها و سازمان‌ها دارد و در کنار آن همه جنبه‌های زندگی فردی و اجتماعی افراد را هم تحت پوشش خود قرار می‌دهد تجارت الکترونیک یکی از همان جنبه‌های متأثر از تکنولوژی در حوزه اقتصاد و بازرگانی است. تجارت الکترونیک به مصرف کنندگان این امکان را می‌دهد در هر زمان و هر مکانی با اتصال به اینترنت معاملات خود را انجام دهند بهره از شیوه‌های نوین تجارت الکترونیک می‌تواند موجب صرفه جویی در هزینه‌ها و کارایی بیشتر عملیات تجاری بنگاه‌های تولیدی را فراهم آورد و در نهایت موجبات افزایش توان رقابتی و رشد اقتصادی شود تجارت الکترونیکی به عنوان یکی از مولفه‌ها و مباحث بسیار حائز اهمیت در بخش فناوری

ارتباطات و اطلاعات مورد تاکید کارشناسان مربوطه قرار دارد و می‌توان گفت در طول سالیان اخیر روند فعلی به نحوی در حال سیر و طی طریق است که در آینده‌ای نه چندان دور مجاری برای عرض اندام تجارت و اقتصاد سنتی باقی نخواهد گذاشت به واقع خرید و فروش و تبادل هرگونه کالا، خدمات و اطلاعات از طریق شبکه‌های رایانه‌ای یا انجام مبادلات تجاری در یک قالب الکترونیکی از تعاریفی است که در ارتباط با تجارت الکترونیکی مورد استفاده قرار می‌گیرد (قجر، ۱۳۹۸: ۱۳۳).

آنچه ضروری به نظر می‌رسد این است که در این فضای رقابتی پیشرو باشیم. کالاها و محصولات در بازارهای الکترونیکی با جلب اعتماد خریداران ثبات پیدا می‌کنند و گرفتن عرصه از محصول با کیفیتی که اعتماد و برند جهانی را جذب کرده است ساده نخواهد بود ما باید همه زمینه‌های جلب اعتماد بازار را بسنجیم از فرهنگ و تقاضای خریدار گرفته تا کیفیت، کمیت و سودآوری، بازاربایی به نحوی که جا برای رقبا باقی نماند. شناسائی تولیدات برند و الگوبرداری از طرفندهای آنها برای جلب اعتماد مشتریان تا رسیدن به درآمد و رونق تولید در فضای الکترونیکی، شاید تولیدات زندانیان حس ترحم و نودوستی نسبت به زندانی را برای خریدار برانگیزد ولی امکان اینکه این خرید می‌تواند کالائی با کیفیت و تولیدی که متخصص باشد را در مشتریان از بین می‌برد. لذا به نظر پژوهشگر در فروش کالاهای زندانیان جایگزین حس حمایتی می‌بایست حس اعتماد و اطمینان را ایجاد نمود اینکه مشتری مطمئن باشد جنس خریداری شده با بهترین محصولات موجود در بازار قابل رقابت خواهد بود لزومی به اینکه خریدار بداند کالای مورد تقاضایش محصول تولیدی زندانیان است نیست. در بازار الکترونیکی تولیدات زندانیان با باید با بازار جهانی رقابت کند و زندانیان باید به عنوان نیروی انسانی به کارخانجات، صنایع و بخش‌های تولیدی کشور وارد شوند. اگر می‌بینیم فلان کالای تولیدی از کشوری دارای نشان و اعتباری جهانی شده باید راهکارهای جلب اعتماد آن محصول را الگوبرداری و سپس به رقابت پرداخت.

تجارت الکترونیک به عنوان محل ارتباط فناوری اطلاعات و بازار کسب و کار سبب شده است که بازار دائمی برای فعالیت و اشتغال عده بسیاری در این زمینه فراهم بیابد. کارآفرینی از طریق تجارت الکترونیک می‌تواند شرایط تازه‌ای به وجود آورد که در آن تولید کنندگان فروشندگان و مشتریان و تقریباً تمام عوامل دست اندرکار یک چرخه اقتصادی قادر باشند در یک فضای مجازی مشترک با یکدیگر در ارتباط باشند و به تبادل اطلاعات خدمات محصولات و پول بپردازند. کارآفرینی در حقیقت می‌تواند در رشد اقتصادی کشورها ایجاد اشتغال و رفاه اجتماعی نقش مهمی را ایفا می‌کند تحولات گسترده‌ای که در عصر حاضر در محیط بین‌المللی اتفاق افتاد تحولاتی در جهت گذر از جامعه صنعتی به سوی جامعه اطلاعاتی ایجاد کرده است تا آنجا که برخی از کارآفرینی به عنوان موتور توسعه اقتصادی یاد می‌کنند ایجاد و توسعه سریع شبکه اینترنت امکان مبادله سریع اطلاعات را فراهم کرد و به تدریج با افزایش قابلیت‌های جدید اینترنت شکل جدیدی از تجارت به وجود آمد که امروزه به تجارت الکترونیک معروف است تجارت الکترونیک به دلیل سرعت ایی کاهش هزینه‌ها و بهره برداری از فرصت‌های زودگذر از سه جدیدی را در رقابت کشیده

است تا آنجا که گفته می‌شود عقب افتادن از این سیر تحول نتیجه‌ای جز منزوی شدن در عرصه اقتصادی جهانی نخواهد داشت (قجر، ۱۳۹۸: ۱۲۸) کارآفرینی از طریق تجارت الکترونیک می‌تواند شرایط تازه به وجود آورد که در آن تولید کنندگان فروشندگان و مشتریان و تقریباً تمام عوامل دست اندرکاران یک چرخه اقتصادی قادر باشند در یک فضای مجازی مشترک با یکدیگر در ارتباط باشند و به تبادل اطلاعات خدمات، محصولات و پول بپردازند اینترنت در قالب تجارت الکترونیک تئوری‌ها و نظریات جدیدی را مطرح کرده که یکی از آنها بازاریابی شبکه‌ای است (همان، ۱۳۱).

در ایران فروش محصولات زندانیان از طریق اینترنت و نرم افزارهای مجازی بصورت محدود کاربرد دارد اما هدفمندی این تولیدات و استمرار آن به پس از آزادی با هدف ثابت شغلی و استمرار مشاغل زندانیان تا بازگشت موفق و بدون برگشت مساله‌ای است که نیاز به برنامه‌ریزی و سرمایه‌گذاری دارد.

از آنجایی که مهمترین دغدغه حال حاضر مسئولین اشتغالزایی است توجه به این بخش می‌تواند زمینه اشتغال مناسبی را برای افراد مهیا نماید. استفاده از نیروی انسانی تحصیلکرده اعم از دانشجویان اساتید و فارغ التحصیلان بخش کشاورزی این بخش را با رشد مناسبی مواجه خواهد کرد. بررسی روند توسعه اقتصادی در نقاط مختلف در جهان در طول زمان حاکی از آن است که کشورهای توسعه یافته با تکیه بر مزیت‌های نسبی توانستند از ظرفیت‌های داخلی اقتصادی و نیز فرصت‌های موجود در عرصه بین‌المللی به بهترین شکل استفاده کرده و مسیر رشد توسعه و افزایش درآمد سرانه و بهبود سایر شاخص‌های توسعه یافتگی را به طور همزمان دنبال کنند بررسی روند تاریخی توسعه اقتصادی کشورها نشان می‌دهد که عمده کشورهای توسعه یافته دنیای امروز کشاورزی را به عنوان بخش زیربنایی توسعه اقتصادی خود انتخاب کرده و با استفاده از ظرفیت‌های فراوان این بخش توانستند علاوه بر تامین نهاده‌های مناسب برای رشد سایر بخش‌ها به توسعه سایر بخش‌ها نیز دست یابند بخش کشاورزی در روند رشد و توسعه اقتصادی کشورهای مختلف نقش‌های متعددی بر عهده دارد که از جمله مهمترین آنها می‌توان تامین مواد خام و اولیه مورد نیاز صنایع بالادستی، تامین نهاده‌هایی مانند نیروی کار، مصرف تولیدات سایر بخش‌های صنعتی از قبیل کودها و سموم شیمیایی و ماشین آلات کشاورزی، ارزآوری برای کشور و تامین مالی سایر بخش‌های زیربنایی را یاد کرد (قجر، ۱۳۹۸: ۱۳۷).

از طرفی در حوزه کشاورزی مزیت نداریم بدلیل اینکه استعداد آبی ما کم است و زمین‌های لم یزرع ما خیلی زیاد است (حمزه‌ای، ۱۳۹۷: ۷۹).

به همین لحاظ در حدی که بتوانیم نیاز داخل را مرتفع کنیم فعالیت کشاورزی زندانیان مناسب است ولی بکارگیری زندانیان در این حوزه بدون هماهنگی و کارشناسی در خصوص میزان تولید نه تنها به رونق تولید کمک نخواهد کرد که ممکن است موجب متضرر شدن کشاورزان، جامعه و هدر رفت منابع انرژی (آبی، برق ...) را فراهم آورد.

علم بازاریابی و فروش کالا می‌گوید در چنین وضعیتی باید نگاه‌ها به سمت و سوی بازارهای جدید بیشتر از گذشته متمرکز شود تا بدین سان روند عبور از وضعیت دشوار رکود تسریع و تسهیل شود. افزایش کیفیت محصولات به منظور ربودن گوی رقابت از دیگر تولیدکنندگان و خروج کالاها یا خدمات متوسط از مدار عرضه از دیگر ضروریاتی است که با امتزاج بازاریابی حرفه‌ای می‌تواند امکان غلبه و رکود شرایط دشوارکسادی یا به تعبیر عامه بی‌بازاری را تسهیل کند. بعد دیگر موفقیت به نگاه به بازارهای خارجی باز می‌گردد که موفقیت در آن نیز مستلزم مجموعه‌ای از پیش نیازها و ضروریات خواهد بود که فعالیت در این بخش نیز تخصص و فنون خاص به خود را می‌طلبد. به مراتب فراگیرتر و حساس تر از فعالیت اقتصادی و فروش و عرضه کالاها و خدمات در بازار داخلی محسوب است اما نتیجه و خروجی نهایی موفقیت در هر دو عرصه داخلی و خارجی در فضای رکود و رونق اقتصادی به حمایت از کالای ایرانی و تقویت بنیه تولید داخلی و بومی منتهی خواهد شد (قجر، ۱۳۹۸: ۱۷۲).

بازاریابی مناسب محصولات و تولیدات زندانیان، اختصاص بودجه و افزایش محصولات مود تقاضای بازارهای داخلی و خارجی، روانشناسی اجتماعی در خصوص فرهنگ جوامع با هدف عرضه تولیدات مشاغل متنوع و با کیفیت، پیدا کردن بازارهای مستقیم ارائه کالاهای تولیدی زندانیان در عرصه بین‌المللی و جلب اعتماد قطعی در رقابت با تولیدکنندگان داخلی و خارجی، اهتمام در خصوص از بین بردن معایبی که موجب کاهش خرید محصولات در بازار می‌گردد. بستن قرار داد قابل تمدید سالانه با زندانیانی که مهارت مکفی در تولید کالاهای ارزشمند و دارای بازار موفق دارند از مواردی است که علاوه بر راه‌آورد ثبات شغلی زندانیان موجبات رونق تولیدات داخلی را فراهم می‌آورد. در جامعه‌ای که نرخ بیکاری در جوانان بدون سابقه ارتکاب جرم بالاست احتمال تمایل به جذب زندانیان به مشاغل و سرمایه‌گذاری در این خصوص پائین است. برای رفع این مشکل ضمن تغییر ذهنیت جامعه با این استدلال که هفتاد درصد زندان اولی‌ها^۱ همان جوانان ناکرده بزه هستند که بدلیل مشکل اشتغال و کسب درآمد راهی زندان شدند با اتخاذ تدابیر و طرح‌های تشویقی، ایجاد معافیت‌های مالیاتی، سرمایه‌گذاری دولتی یا خصوصی با ارائه الگوی یارانه دستمزد به زندانیان، تولیدکنندگان و کارآفرین‌ها را به جذب این دسته از افراد آسیب دیده و طرد شده از جامعه ترغیب نمود.

۷. موانع تولید و اشتغال پایدار:

چه بخواهیم و چه نخواهیم گرایش به سمت مصرف کالاهای خارجی در کشور ما وجود دارد و آثار و عوارض سوء آن در همه جنبه‌های اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی کشور قابل مشاهده است ایرانیان به تولید محصول با کیفیت شهره بودند اما متأسفانه در روزگار ما منافع زودگذر باعث شده برخی از

^۱ <http://www.khorasannews.com/newspaper/page/20780/1/740596/0>

تولیدکنندگان از کیفیت کالاهای خود بکاهند و این بی‌توجهی متأسفانه باعث مشکلات بزرگی برای تولید و عرضه کالاهای ایرانی شده است (رحیمی مظفری، ۱۳۹۸: ۲۶).

اعتقاد بر این است که برنامه‌ریزی وسیع بلافاصله پس از آزادی از زندان می‌تواند برای پیامدهای ورود مجدد طولانی مدت حیاتی باشد. در جوامع پیشرفته حتی عدم تطابق فضایی بین فرصت‌های شغلی و مناطق مسکونی افراد محروم مورد بررسی قرار گرفته، طی گزارشی مشکلات حمل و نقل، به عنوان مثال نداشتن وسیله نقلیه، نداشتن گواهینامه مانع از جستجوی کار یا مشاغلی شدند که می‌توانستند از آن استفاده کنند (Edwards, 2011: 220).

برچسب‌زنی تنها مانع برای استخدام زندانیان پس از آزادی نیست، زندانیان سابق معمولاً سطح تحصیلات و تجربه کاری پائینی دارند. افزایش مهارت‌های کارایی، آمادگی شغلی، حرفه‌ای شبکه‌ها، و دسترسی به فرصت‌های آموزشی برای زندانیان سابق برای پیشگیری از ورود مجدد ضروری است. راه دیگر افزایش تجربه کاری، تقویت شبکه‌های حرفه‌ای و کاهش ریسک استخدام از طریق گسترش برنامه‌ها و برنامه‌های اشتغال یارانه‌ای است که کارفرمایان را با زندانیانی که به زودی آزاد می‌شوند هماهنگ کند (Goger, 2021: 6).

افرادی که از زندان آزاد می‌شوند، اغلب با موانعی مانند مشکل یافتن مسکن، برقراری ارتباط مجدد با خانواده مواجه می‌شوند.

علاوه بر موانع دیگری که با آنها روبرو هستند، بسیاری از زندانیان سابق در یافتن کار ثابت با مشکل زیادی مواجه هستند. سطح پائین تحصیلات، تجربه کاری ضعیف، یا مشکلات سلامتی یافتن کار را برای آنها دشوار می‌کند، مانع بسیاری از آنها شده است. آنها همچنین بخاطر سابقه کیفری خود با تبعیض کارفرما مواجه می‌شوند علاوه بر تجربه نتایج ضعیف در بازار کار، زندانیان سابق به احتمال زیاد مجدداً مرتکب تکرار جرم می‌شوند. بسیاری از کارشناسان بر این باورند که یکی از دلایل نرخ بالای تکرار جرم، نتایج ضعیف بازار کار است که توسط زندانیان سابق تجربه می‌شود بنابراین اشتغال به عنوان یک دستاورد بسیار مهم، کلیدی برای کمک به زندانیان سابق برای انتقال موفقیت‌آمیز به جامعه بدون بازگشت به جرم در نظر گرفته می‌شود (Valentine, 2015: 1) دستمزد زندانیان باید در حدی باشد که ضمن احساس تعهد و رضایت شغلی، توان تامین معاش خود و خانواده را داشته باشند. رفع این موانع با ارائه مشاغل انتقالی از زمان بازداشت تا پس از آزادی همچنین حمایت از طریق پرداخت دستمزد یارانه‌ای بصورت یارانه کامل، یارانه موقت و به تدریج شغل بدون یارانه تا رسیدن به ثبات شغلی است.

بحث و نتیجه‌گیری

در راستای رونق اقتصاد جامعه و تولید ملی استفاده از توان کل جامعه ضرورت دارد. زندانیان قشر آسیب دیده جامعه هستند که برچسب مجرمانه بر پیشانی آنها عامل اساسی برای عدم اشتغال پایدار این دسته از

افراد می‌باشد. اتخاذ تدابیر و خط مشی که بتواند علیرغم موقعیت نا بسامان شغلی زندانیان موجبات ثبات شغل و درآمد مناسب حتی در حد ارتقاء وضعیت اقتصادی و رونق تولید ملی را فراهم کند مسئله‌ای نه تنها دور از ذهن که کاملاً قابل دستیابی می‌باشد. در وضعیت اقتصادی کنونی که نرخ بیکاری در جوانان فاقد سابقه ارتکاب جرم، نیز قابل توجه است شاید سرمایه‌گذاری در این بخش به نظر واجد اهمیت نباشد ضرورت دارد این موضوع که اکثر زندانیان ما همان جوانان ناکرده بزه هستند که فقر، بیکاری، عدم حمایت دولت، آسیب پذیر بودن از لحاظ روحی، اجتماعی و اقتصادی موجب ورود آن‌ها به زندان شده و در این زمان که تحت کنترل حاکمیت هستند ضرورت دارد به آن‌ها توجه ویژه شود. دایرکردن مراکز مدیریت فرصت‌های شغلی و تشکیل پرونده جستجوی کار برای زندانیان با دیدگاه اقتصادی از الزامات قابل ملاحظه در رونق تولید است. در حال حاضر مراکز مراقبت بعد از خروج زندانیان فعالیت‌هایی جهت کاربایی و اشتغال زندانیان دارند ولی به اشتغال با رویکرد ثبات شغلی و رونق اقتصادی آنگونه که شایسته است توجه نشده، پیش بینی مشاغل پایدار درآمدزا با لحاظ تمایل، انگیزه و توانمندی فردی زندانی همسو با نیاز اقتصادی کشور و در نظر داشتن بازار مستقیم کالا و محصولات زندانیان از عوامل قابل توجه در پیشگیری از تکرار جرم و کاهش جمعیت کیفری توأم با افزایش تولیدات ملی است، که ضرورت دارد در برنامه کلان توسعه اقتصادی کشور، سرمایه‌گذاری در خصوص موضوع ثبات شغلی زندانیان پیش‌بینی گردد. برچسب مجرمانه چالش اساسی برای بازگشت موفق زندانیان به جامعه و بازار کار است. استراتژی راهبردی اهتمام در خصوص تغییر دیدگاه جامعه مدنی از طریق رسانه‌ها، ایجاد فضای رقابتی بین کارآفرینان با اعطاء معافیت‌های مالیاتی و طرح‌های تشویقی همچون ترغیب به جذب زندانیان به عنوان قشر آسیب دیده و طرد شده از جامعه با در نظر گرفتن استعداد بالقوه و رضایت شغلی است. دایرکردن مرکز مدیریت فرصت‌های شغلی زندانیان جهت مدیریت جامع اطلاعات شغلی زندانیان پیشنهاد نویسنده برای نیل به هدف ثبات شغلی، درآمدزایی و رونق اقتصادی است.

منابع

- [۱] جعفری، محمد، برخورداری، سجاد (۱۴۰۰)، الزامات رونق تولید با نگاهی به پشتیبانی‌ها و مانع‌زدایی‌ها، تهران، موسسه تحقیقاتی تدبیر اقتصاد.
- [۲] حسنی، مهدی، ابراهیم (۱۳۹۸)، راهنمای بومی اشتغال و کارآفرینی بهبود یافتگان ستاد مبارزه با مواد مخدر تهران توان گستر.
- [۳] حمزه‌ای، علیرضا، معینی، مریم، (۱۳۹۷) چالش‌های بیکاری و سیاست‌های ایجاد شغل، لوح فکر، تهران.
- [۴] خواجه راهرو، احمد؛ سیدی حسینی‌نیا، شهرام (۱۳۹۷) اشتغال و حرفه‌آموزی در زندان.
- [۵] رحیمی مظفری، عبدالعلی، (۱۳۹۸)، رونق تولید با حمایت از کالای ایرانی، شیراز، انتشارات نادریان.
- [۶] شاکری، سیدحسین، (۱۴۰۰)، مجموعه مقررات مربوط به زندان و زندانی، تهران، مجد.

- [۷] قاسمی، سید احمد، (۱۳۹۱) استراتژی تولید و فروش کالا در پایدارسازی مشاغل، دانش نگار.
- [۸] قاسمی، سید احمد، (۱۳۹۱) استراتژی بازرسی و نظارت در پایدارسازی مشاغل، دانش نگار.
- [۹] قجر، محمد؛ کریم پور، محمدرضا؛ فرج الهی، مهرداد، (۱۳۹۸) رونق تولید داخلی و توسعه اقتصاد ملی تهران هوشمند تدبیر.
- [۱۰] کارولین، تالبوت، (۱۳۹۸)، مهارت‌های ضروری برای کوچینگ مسیر شغلی، مترجم مظاهری، محبوبه، تهران انتشارات الماس دانش.
- [۱۱] نظری، محمدرضا، (۱۳۹۶) مهارت‌های اشتغال و کارافرینی، تهران، موسسه انتشارات برابند پویش.
- [۱۲] نوری، علی، (۱۳۹۶) سماوات سازمان‌های مردم نهاد آموزش و اشتغال توانیابان، انتشارات توانمندان.
- [۱۳] نهبانندی، مریم، (۱۳۹۳) در امدی بر کار و شغل (تعاریف و مفاهیم)، نشر نورعلم.
- [1] Amy L. Solomon, Kelly Dedel Johnson, 2004. From prison to work There Employment Dimension of prisoner Reentry.
- [2] Annelies Goger, David J. Harding and Howard Henderson, 2021, Prisoner Reentry
- [3] Broadus Joseph, -Ravett Sara Muller. 2016. Lessons from the Replication of the Center for Employment Opportunities.
- [4] Christy A. Visher, Laura Winterfield, Coggeshall, 2006, Systematic review of non-custodial employment programs: Impact on recidivism rates of ex-offenders
- [5] Erin Jacobs Valentine, Cindy Redcross. 2015. Transitional jobs after release from prison: effects on employment and recidivism: IZA Journal of Labor Policy (2015) 4:16
- [6] Kerry L. Edwards, 1988. Male offenders' work experiences pre-prison, in-prison, and upon reentry: interactions between work and crime university of new mexico Cornell Law School.
- [7] Lockwood, S. K., Nally, J. M., Ho, T., & Knutson, K. (2015). Racial Disparities and Similarities in Post-Release Recidivism and Employment Among Ex-prisoners with a Different Level of Education. Journal of Prison Education and Reentry, 2(1). <https://doi.org/10.15845/jper.v2i1.703>
- [8] Vivienne Chin, 2012. Introductory Handbook on the Prevention of Recidivism and the Social Reintegration of Offenders. Associate of the International Centre for Criminal Law Reform and Criminal Justice Policy